

עפ"ג 34074-12-24 - קאסם עטאללה נ' מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

עפ"ג 34074-12-24

כבוד השופט עופר גרוסקופף כבוד השופט אלכס
שטיין כבוד השופטת גילה כנפי-שטייניץ

לפני:

1. קאסם עטאללה
2. רובין עטאללה
3. הייתם עטאללה

המעוררים:

נגד

מדינת ישראל

המשיבה:

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי
בחיפה מיום 7.11.2024 בת"פ 24784-03-23
שניתן על ידי כבוד השופט ארז פורת
כ"ח באייר תשפ"ה (26 במאי 2025)

תאריך הישיבה:

בשם המערערים:

בשם המשיבה:

בשם שירות המבחן

למבוגרים:

עו"ד נועה עזרא רחמני

פסק-דין

השופט עופר גרוסקופף:

לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופט ארז פורת) מיום 7.11.2024 בת"פ 24784-03-23, במסגרתו הושת על המערער 1 עונש של 16 חודשי מאסר לריצוי בפועל, ו-10 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור בתוך שלוש שנים עבירה שיש עמה יסוד של גרימת חבלה חמורה לזולת; ואילו על המערערים 2 ו-3 הושת עונש של 32 חודשי מאסר לריצוי בפועל, 15 חודשי מאסר על תנאי לבל יעברו בתוך שלוש שנים כל עבירה שיש עמה יסוד של גרימת חבלה חמורה לזולת, וכן תשלום פיצוי בסך של 8,000 ש"ח (כל אחד) לנפגע העבירה.

שלושת המערערים, שהינם אחים ילידי השנים 1994, 1997 ו-1999 בהתאמה, משיגים נגד חומרת העונשים שנגזרו להם בבית המשפט קמא. אלא שבהינתן מעשי האלימות הקשים בהם הודו והורשעו, העונשים שהושטו על שלושת המערערים אינם מופרזים כלל ועיקר, ומצויים בהלימה לחומרת מעשיהם. לפיכך, לא הייתה כל הצדקה להגשת הערעור, ובוודאי שאין הצדקה כי נקבל אותו - לא ביחס לשלושת המערערים, ואף לא ביחס למי מהם. זוהי ראשית וסוף הדברים - להלן פירוטם.

כתב האישום המתוקן

1. ביום 31.1.2024 הורשעו המערערים על פי הודאתם בעובדות כתב האישום המתוקן - זאת, במסגרת הסדר טיעון שלא כלל הסכמות לעניין העונש. על פי המתואר בכתב האישום המתוקן, ביום 30.1.2023 לפנות בוקר, הגיע המתלון עם רכבו לקרבת ביתם של המערערים, שהם אחים המתגוררים בבית הוריהם, וזאת כחלק מפעילותו כסייען של שירות הביטחון הכללי (להלן: המתלון, המערערים ו-השב"כ, בהתאמה). המערערים, יחד עם שלושה אנשים נוספים (להלן, יחדיו: החבורה), הבחינו במתלון והתחילו לתחקרו בנוגע לסיבת הימצאו במקום. זאת, בשל חשד כי המתלון קשור למשפחה אחרת עמה נמצאת משפחת המערערים בסכסוך, והחשש כי הוא הגיע למקום על מנת לפגוע במי מהם. המתלון, אשר ניסה שלא לחשוף את היותו סייען של השב"כ, לא הצליח להפיג את חשדות החבורה, והם דרשו ממנו לצאת מהרכב. אז הבחינה החבורה כי המתלון נושא על גופו אקדח, שהוחזק על ידו כדין (להלן: האקדח). בתגובה לכך, המערערים תפסו את המתלון; לקחו ממנו את האקדח; והיכו אותו באגרופים בצוואת עם יתר בני החבורה.

החבורה הובילה את המתלון בכוח לקומת החנייה של הבית, בעוד המערער 2 מחזיק באקדח. החבורה המשיכה לתחקר את המתלון, תוך שהקיפו אותו ואיימו עליו בנוכחותם. בשלב זה, המערערים 2 ו-3 תקפו את המתלון בצוואת, בעוד שהמערער 1 ויתר בני החבורה אבטחו את המקום. כך, המערערים 2 ו-3 הורידו את המתלון על ברכיו, הכו אותו בחוזקה בכל חלקי גופו וגרמו לחבלות. המערער 3 אף הכה אותו עם מקל של מגב בכתפיו עד שהמקל נשבר, ושם על עיניו הפצועות מלח. בשלב מסוים, הבינו בני החבורה כי המתלון סייען של השב"כ, והוא לא הגיע לאזור הבית על מנת להזיק להם - וחרף כך המערערים 2 ו-3 המשיכו להכות אותו, ובנוסף החבורה קיללה אותו ואת השב"כ, ואף צילמה את המתלון בעודו מוכה וחבול. בהמשך לכך, המערערים 2 ו-3 הכניסו את המתלון לרכב של אחד מבני החבורה, והמשיכו להכות אותו. בשלב מסוים, נוצר קשר עם בן משפחה מבוגר אשר התבקש להגיע לסייע לחבורה, ואולם בהגיעו למקום הוא הורה להם לשחרר את המתלון, וכך הם עשו. המתלון יצא מהחניה חבול ושותת דם, והשאיר את ארנקו, הטלפון הנייד שלו ואת האקדח; והלך על הכביש בשעת לילה עד שרכב אקראי עצר וסייע לו. בשל המעשים המתוארים נגרמו למתלון נזקים פיזיים משמעותיים, והוא אושפז בבית חולים למספר ימים.

בגין האמור הורשעו המערערים, כאמור במסגרת הסדר טיעון, בעבירות הבאות: המערער 1 בעבירות של תקיפה סתם לפי סעיף 379 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין או החוק), ושל סיוע לחבלה חמורה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 333 לחוק יחד עם סעיפים 335(א)(2) ו-31 לחוק; המערער 2 בעבירה בנשק (החזקה) לפי סעיף 144(א) רישא לחוק; והמערערים 2 ו-3 בעבירות של תקיפה סתם לפי סעיף 379 לחוק, וחבלה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 333 לחוק יחד עם סעיף 335(א)(2) לחוק (לשלמות התמונה יוער כי נגד שניים מבין שלושת בני החבורה הנוספים הוגש כתב אישום נפרד, והליך הערעור בעניינם עודנו מתנהל במסגרת עפ"ג 37819-12-24).

גזר דינו של בית המשפט קמא

2. לאחר שהתקבלו תסקירים בעניינם של המערערים מטעם שירות המבחן למבוגרים ונשמעו טיעוני באי-כוח הצדדים, ניתן ביום 7.11.2024 גזר דינו של בית המשפט קמא (להלן: גזר הדין). תחילה, בית המשפט הבהיר כי התנהלות המערערים בחלקו הראשון של האירוע, עד לאחר שהם פרקו את המתלון מנשקו, עשויה להיחשב כלגיטימית, על רקע הסכסוך המתמשך בו היו נתונים. ואולם, משלב זה ואילך לא נשקפה להם עוד סכנה מהמתלון, והיה עליהם לפנות למשטרה על מנת שתברר את זהותו וכוונותיו. במקום זאת, בחרו המערערים, יחד עם המעורבים האחרים, לנקוט במסכת אלימות קשה במיוחד נגד המתלון, אשר לא פסקה גם לאחר שהבינו כי מדובר בסייען של השב"כ שהגיע למקום עקב עבודתו. מסכת אלימות זו גרמה למתלון לנזקים משמעותיים, פיזיים ונפשיים, וקשה להניח כי הוא "שכח" מהאירוע (כפי שנטען על ידו בשלב מסוים). בית המשפט קמא המשיך וציין כי מעשי המערערים פגעו בזכות לביטחון ושלמות הגוף של המתלון; ביכולת של שב"כ לגייס סיוענים; ובתחושת הביטחון של הציבור ממעשי אלימות ועשיית דין עצמי. ומאחר שמדובר בתקיפה בצוותא, וכן על רקע תוצאותיה, הפגיעה בערכים המוגנים מצויה ברף הגבוה. לצד זאת, נקבע כי מאחר שהמערער 2 לא איים על המתלון עם האקדח, עבירת החזקת הנשק שיוחסה לו מצויה ברף הנמוך ומהווה חלק מהאירוע כולו; וכי חלקו של המערער 1 בתקיפה קטן משמעותית בהשוואה לחלקם של המערערים 2 ו-3. לבסוף, בית המשפט ציין כי המערערים חדלו ממעשיהם רק לאחר שקרוב משפחה מבוגר הורה להם לעשות כן; וכי הם לא הגישו למתלון כל עזרה רפואית.

על רקע זאת, נקבע כי מתחם העונש ההולם ביחס למערער 1 נע בין 15 ל-30 חודשי מאסר בפועל, לצד מאסר על תנאי ופיצוי למתלון; וביחס למערערים 2 ו-3 המתחם נע בין 30 ל-54 חודשי מאסר, לצד מאסר על תנאי ופיצוי למתלון (המתחם שנקבע למערערים 2 ו-3 היה זהה, מאחר שלמערער 2 יוחסה עבירת הנשק שמצויה ברף נמוך מזה; ואילו המערער 3 נקט במעשים חמורים יותר במסגרת התקיפה מזה). אשר למיקום המערערים במתחם העונש ההולם, בית המשפט קמא עמד על מספר שיקולים שונים הפועלים לטובת המערערים, אולם בשל שיקולי הרתעת הרבים מפני ביצוע עבירות אלימות, ובייחוד כאלה המבוצעות בחבורה, המערערים מוקמו מעט מעל לרף התחתון של מתחם העונש ההולם שנקבע בעניינם. בהתאם לכך, בית המשפט קמא גזר על המערערים את העונשים

שפורטו לעיל.

על גזר הדין הוגש הערעור שלפנינו.

הערעור דנן

3. בנימוקי הערעור ובדין שהתקיים לפנינו ביום 26.5.2025, טענו באי-כוח המערערים כי בית המשפט קמא החמיר עם המערערים יתר על המידה בעונש שגזר עליהם. בעיקרם של דברים, המערערים טוענים כי בית המשפט שקל את רכיב ה"תקיפה בחבורה" שלוש פעמים - הן כחלק מיסודות עבירת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, הן במסגרת קביעת מתחם העונש ההולם, והן כשיקול הנוגע להרתעת הרבים (אשר הוביל לכך שהמערערים לא מוקמו בתחתית מתחם העונש שנקבע בעניינם). בנוסף, נטען כי בית המשפט קמא שגה בכך שסבר שאחד מהערכים המוגנים שנפגעו ממעשי המערערים נוגע ליכולת של השב"כ לגייס סייענים בעתיד; כי הפגיעה בערכים החברתיים המוגנים בעבירה איננה ברף הגבוה, שכן הפגיעה במתלונן לא הייתה חמורה ומתמשכת, ומאחר שביחס ליתר בני החבורה נקבע שמדובר בפגיעה ברף הבינוני; כי מדיניות הענישה הנהוגה שנקבעה בגזר הדין התבססה על פסקי דין חמורים בהרבה מעניינם של המערערים; וכי בית המשפט מיקם את עונשם של המערערים מעט מעל לרף התחתון של מתחם העונש ההולם, וזאת חרף הנסיבות המקלות הרבות הקיימות ותוך שהתחשב, כאמור, בכך שהמעשים נעשו בצוותא.

המדינה, מנגד, סומכת ידיה על גזר הדין וסבורה כי יש לדחות את הערעור. בין היתר, המדינה טוענת כי העונש שהוטל על המערערים הולם את מעשיהם, ואיננו מצוי ברף חומרה גבוה.

4. למען שלמות התמונה, יצוין כי ביום 16.12.2024, ובהסכמת המדינה, הורה בית משפט זה (השופט חאלד כבוב) על עיכוב ביצוע עונש המאסר בפועל שהושת על המערער 1; אולם ביום 24.12.2024 נדחתה הבקשה לעיכוב ביצוע בעניינם של המערערים 2 ו-3.

דין והכרעה

5. לאחר שעיינתי בנימוקי הערעור ושמעתי את טענות הצדדים בעל פה, הגעתי לכלל מסקנה כי יש לדחות את הערעור ולהותיר את העונש שקבע בית המשפט קמא על כנו; וכך אמליץ לחברי ולחברתי כי נעשה.

6. כידוע, ערכאת הערעור נוטה שלא להתערב בעונשים שגזרה הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים שבהם נפלה בגזר הדין טעות מהותית או כאשר הוא סוטה באופן קיצוני ממדיניות הענישה הנוהגת או הראויה (ראו, מיני רבים: ע"פ 3473/17 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 25 (8.4.2019); ע"פ 545/20 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (3.5.2021)). המקרה דנן אינו נמנה על אותם חריגים.

7. במקרים רבים עמד בית משפט זה על החומרה היתרה הגלומה בעבירות אלימות, אשר מצדיקה בתורה ענישה מחמירה כלפי מי שבחרו בכוח הזרוע כדי לפתור סכסוכים (ראו, מיני רבים: ע"פ 1552/08 פרטוש נ' מדינת ישראל, פסקה 21 (29.10.2008); ע"פ 3573/08 עוזרה נ' מדינת ישראל, פסקה 45 (13.4.2010); ע"פ 6910/09 הדרה נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (9.5.2010); ע"פ 2028/15 ג'וליס נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (11.5.2016); ע"פ 7220/19 זגורי נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (6.2.2020); ע"פ 6048/20 בן ברוך נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (22.11.2020)). בהתאם לכך, סבורני כי בענייננו העונשים שהושתו על המערערים בוודאי אינם מופרזים בחומרתם, ומשכך אין כל מקום כי נתערב בהם. כפי שתואר בהרחבה בגזר הדין, מעשיהם הקשים של המערערים כוללים נקיטה במעשי אלימות רבים וחמורים, אשר הובילו לפגיעה משמעותית במצבו הבריאותי של המתלונן, והלה נזקק לאשפוז של מספר ימים בבית חולים. כאמור, מעשים אלה ננקטו בעיקרם על אף שהמערערים נטלו את אקדחו של המתלונן מידיו; לא נשקפה להם כל סכנה; והמערערים המשיכו בהם גם לאחר שנודע להם, בשלב מסוים של האירוע, שמדובר בסייען של השב"כ, שלא ביקש להרע להם. יתר על כן, המערערים לא הפסיקו ממעשיהם מרצונם החופשי ומתוך חמלה כלפי המתלונן, אלא רק מאחר שקרוב משפחה מבוגר הורה להם לעשות כן; הם הותירו את המתלונן ללא ארנקו ומכשירו הסלולארי, בלי האקדח, והוא נאלץ ללכת ברחוב בעודו פצוע - ומבלי שהם סיפקו לו כל עזרה רפואית. לנוכח מסכת האלימות הקשה המתוארת בכתב האישום המתוקן, הכרוכה בין היתר בכך שהיא נעשתה על ידי חבורה של מספר אנשים, אף אני סבור, כבית המשפט קמא, כי היה מקום לתת משקל מתאים לשיקולי הרתעת הרבים במסגרת גזירת עונשם של המערערים. על רקע דברים אלה, וגם לאחר שנתתי דעתי לאמור בתסקירי שירות המבחן העדכניים שהוגשו בעניינם של המערערים (המציינים תמונה חיובית ביחס לנטילת אחריות מצד המערערים 1 ו-3 על מעשיהם), הרי שהיה מקום להטיל על המערערים, ובפרט על המערערים 2 ו-3, עונשים חמורים, כפי שגזר להם בית המשפט קמא. בנסיבות אלה, לא קמה איפוא כל הצדקה כי נתערב בגזר הדין, שהינו מדוד ושקול.

8. לנוכח זאת, לא ראיתי טעם להידרש ליתר טענות המערערים, שכן ממילא אין בהן כדי לשנות מהמסקנה אליה הגעתי. למעלה מן הצורך, אתייחס בתמצית לשתי טענות מרכזיות שהעלו המערערים. ראשית, אשר לטענה כי בית המשפט קמא התחשב שלוש פעמים בכך שהתקיפה בוצעה בצוותא - אכן, לא אחת צוין בפסיקה כי אין ליתן משקל ענישתי כפול (לקולא או לחומרא) לאותה נסיבה (מקלה או מחמירה), שכן לא פורעים את אותו שטר פעמיים (רע"פ 2945/15 אבו חנין נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (3.5.2015); ע"פ 4301/15 פינטו נ' מדינת ישראל, פסקה 36 (5.1.2016)). ואולם, אין חולק כי

יסודות עובדתיים שקבועים בעבירה והמגדירים את חומרתה, עשויים (ולעיתים נדרשים) להילקח בחשבון גם במסגרת קביעת מתחם העונש ההולם (יורם רבין ויניב ואקי דיני עונשין כרך ג - הענישה הפלילית 81-82 (מהדורה רביעית 2022); גבריאלי הלוי תורת דיני העונשין כרך ג 701-702 (2010)). בהמשך לכך, בעת גזירת העונש בתוך המתחם בית המשפט רשאי לשקול, במקרים המתאימים, שיקולים של הרתעת הרבים (מכוח סעיף 40 לחוק העונשין); ובעשותו כן, עליו ליתן את הדעת ל"סוג העבירה שביצע הנאשם" - כפי שעשה בית המשפט קמא בענייננו, עת התייחס לכך שמדובר באלימות שנעשתה על ידי חבורת אנשים. זאת ועוד, המשקל שייחס בית המשפט קמא לשיקול הרתעת הרבים כאשר מיקם את המערערים בתוך המתחם לא היה נכבד, ולראיה, הוא גזר את עונשם של המערערים רק מעט מעל לקו הגבול התחתון של מתחם העונש ההולם שקבע. מכל מקום, בוודאי לא ניתן לקבל את טענת המערערים כי ההתחשבות ברכיב התקיפה בצוותא הובילה להחמרה "כפולה ומכופלת", כלשונם, בעונשים שהושתו עליהם - רחוק מכך.

9. שנית, ובכל הנוגע לפגיעה בערכים המוגנים שנגרמה בשל מעשי המערערים, סבורני כי בנסיבות המקרה דנן אכן היה נדרש להתחשב בכך שהמתלונן הינו סייען של השב"כ, וזאת על אף שברגיל אין מדובר באחד מהערכים המוגנים בעבירת החבלה חמורה בנסיבות מחמירות. כך, שכן בענייננו המערערים המשיכו במסכת האלימות הקשה שנקטו בה אף לאחר שהבינו כי מדובר בסייען של השב"כ. בנוסף, אף אם אקבל את טענת המערערים לפיה מעשיו של המערער 1 מצויים ברף חומרה ביוני ולא גבוה, בשל ההבדלים הקיימים בינו לבין המערערים 2 ו-3 מבחינת הפגיעה בערכים המוגנים, עדיין לא יהיה בכך כדי להצדיק הקלה בעונש שהושת עליו, שהרי הוא מלכתחילה מקל במחצית מעונשם של המערערים 2 ו-3.

10. סוף דבר: לנוכח האמור, לא ראיתי מקום להתערב בשיקול דעתו של בית המשפט קמא בגזירת עונשם של המערערים. לפיכך, אם תשמע דעתי, נדחה את הערעור ביחס לשלושת המערערים.

עופר גרוסקופף
שופט

השופט אלכס שטיין:

אני מסכים.

אלכס שטיין שופט

השופטת גילה כנפי-שטייניץ:

אני מסכימה.

גילה כנפי-שטייניץ שופטת

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט עופר גרוסקופף.

המערער 1 יתייצב לשאת בעונש המאסר בפועל שהוטל עליו, ביום א', 13.7.2025 עד השעה 10:00 בבית הסוהר קישון, או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על המערער 1 לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

ניתן היום, ט"ו סיוון תשפ"ה (11 יוני 2025).

גילה כנפי-שטייניץ
שופטת

אלכס שטיין
שופט

עופר גרוסקופף
שופט